

ORDIN nr. 184 din 20 mai 2004

pentru aprobarea Documentului de politica si strategie privind implementarea serviciului universal in sectorul comunicatiilor electronice

Emitent : MINISTERUL COMUNICATIILOR SI TEHNOLOGIEI INFORMATIEI

Publicat in : MONITORUL OFICIAL nr. 508 din 7 iunie 2004

In temeiul prevederilor art. 4 alin. (1) din Legea nr. 304/2003 pentru serviciul universal si drepturile utilizatorilor cu privire la retelele si serviciile de comunicatii electronice, avand in vedere dispozitiile Hotararii Guvernului nr. 744/2003 privind organizarea si functionarea Ministerului Comunicatiilor si Tehnologiei Informatiei,

ministrul comunicatiilor si tehnologiei informatiei emite prezentul ordin.

ART. 1

Se aproba Documentul de politica si strategie privind implementarea serviciului universal in sectorul comunicatiilor electronice, prevazut in anexa care face parte integranta din prezentul ordin.

ART. 2

Prezentul ordin va fi publicat in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I.

Ministrul comunicatiilor
si tehnologiei informatiei,
Dan Nica

Bucuresti, 20 mai 2004.

Nr. 184.

ANEXA

Documentul de politica si strategie privind implementarea
serviciului universal in sectorul comunicatiilor electronice

1. Necesitatea implementarii serviciului universal in sectorul comunicatiilor electronice

In Romania, sectorul comunicatiilor a cunoscut, in ultimii ani, o evolutie deosebit de dinamica, avand ca principale caracteristici ritmul constant de crestere a investitiilor si procesele de privatizare si liberalizare, pe fundalul unor evolutii tehnologice spectaculoase.

Comunicatiile reprezinta astazi pentru Romania, ca si pentru majoritatea statelor lumii, un sector strategic al economiei nationale. Amploarea investitiilor atrase, expansiunea rapida si mai ales capacitatea de a induce un efect multiplicativ de crestere economica, prin potentialul deosebit de stimulare a dezvoltarii altor sectoare au transformat in ultimii douazeci de ani comunicatiile intr-unul din cele mai importante motoare ale economiei, atat la nivelul fiecaruia dintre statele lumii, cat si la nivel global.

Promovarea intereselor utilizatorilor finali reprezinta un obiectiv specific de importanta majora al strategiei de dezvoltare a sectorului comunicatiilor. Instrumentele la care statul trebuie sa recurga pentru atingerea acestui obiectiv sunt multiple si complexe, mergand de la impunerea unor obligatii de transparenta menite sa ajute utilizatorii finali in luarea unei decizii informate pana la protejarea acestora in relatia cu furnizorii prin mecanismele de solutionare a litigiilor, administrate de autoritatea de reglementare. Totodata, statul trebuie sa vegheze la implementarea unor sisteme adecvate de aparare a dreptului la viata privata in acest sector, in vederea combaterii amenintarilor specifice, inerente utilizarii noilor tehnologii de comunicatie, precum si la asigurarea integritatii si securitatii retelor publice de comunicatii electronice. De asemenea, promovarea intereselor specifice ale utilizatorilor cu nevoi sociale speciale trebuie sa constituie o prioritate, in spiritul politicilor europene de promovare a incluziunii sociale.

In centrul oricarui program de actiuni destinat promovarii intereselor utilizatorilor finali trebuie sa se afle insa definirea si implementarea unei politici si strategii de serviciu universal eficiente si coerente. Accesul la un set minim de servicii de comunicatii electronice este considerat un drept fundamental al cetatenilor, esential pentru integrarea acestora in comunitate si, in sens mai larg, in societatea informationala. Serviciile de comunicatii electronice depasesc latura personala si de afaceri a comunicarii, constituind un instrument esential pentru furnizarea catre public a tuturor tipurilor de informatii, bunuri si servicii, atat de catre administratia publica (servicii sociale, de invatamant sau medicale, de exemplu), cat si de catre sectorul privat (serviciile societatii informationale). Cei care nu au acces la servicii de comunicatii electronice risca sa fie marginalizati in societatea secolului XXI.

Totodata, asigurarea serviciului universal este un instrument eficient de promovare a coeziunii sociale, economice si culturale in cadrul comunitatii, cu atat mai important pentru Romania in contextul procesului de integrare europeana. De asemenea, dezvoltarea serviciilor de comunicatii electronice incurajeaza o distributie mai echilibrata a populatiei, avand ca efect decongestionarea zonelor metropolitane, reducerea poluarii si a traficului in marile orase, si contribuie la estomparea diferentelor de dezvoltare dintre zonele rurale si cele urbane.

2. Reglementarea serviciului universal la nivelul Uniunii Europene

Asigurarea unui nivel determinat de calitate a serviciilor incluse in sfera serviciului universal la un tarif accesibil pentru toti utilizatorii a fost consacrata ca obiectiv al politicii comunitare in contextul adoptarii pachetului de masuri menite sa pregateasca momentul liberalizarii depline a pietei de telecomunicatii (liberalizarea serviciului de telefonie, 1998). Intr-un mediu monopolist, unicului operator ii revenea in mod firesc obligatia prestarii unui serviciu de interes general, cu toate cerintele asociate acestuia, iar accesibilitatea tarifelor putea fi asigurata prin subventionarea incrucisata intre anumite categorii de servicii. O data cu apropierea liberalizarii, un numar de state membre ale Uniunii Europene, precum si asociatiile de protectie a consumatorilor au ridicat problema capacitatii fortelor pietei de a satisface necesitatile de serviciu universal intr-un mediu concurential, atat din punct de vedere al calitatii, cat si din acela al accesibilitatii. In consecinta, pachetul de reglementari comunitare a fost completat cu normele referitoare la serviciul universal (Directivele 96/19/EC, 97/33/EC si 98/10/EC), care au stabilit principiul potrivit caruia un set de servicii de telecomunicatii de baza trebuie sa fie

intotdeauna disponibil, la un nivel de calitate determinat si la un tarif accesibil, chiar daca piata liberalizata nu l-ar furniza de la sine in acesti parametri.

O data cu revizuirea cadrului european de reglementare, finalizata prin adoptarea noului pachet de directive in anul 2002, normele referitoare la serviciul universal au fost revizuite si grupate in Directiva 2002/22/EC privind serviciul universal si drepturile utilizatorilor cu privire la retelele si serviciile de comunicatii electronice. Conform acestei directive, fiecare stat membru are obligatia de a asigura disponibilitatea unui set minim de servicii pentru toti utilizatorii finali, la un pret accesibil si in conditii de calitate determinate. Directiva detaliaza cerintele aferente fiecarui serviciu care intra in componenta setului minim si contine prevederi referitoare la accesibilitatea tarifelor, controlul cheltuielilor de catre utilizatorii finali, calitatea serviciilor, costul asigurarii serviciului universal, finantarea acestuia si transparenta mecanismului de finantare, precum si la posibilitatea revizuirii setului minim de servicii, in lumina evolutiilor sociale, economice si tehnologice.

3. Reglementarea serviciului universal in Romania

3.1. Regimul anterior Legii nr. 304/2003

In Romania, Legea nr. 74/1996 a telecomunicatiilor a consacrat principiul serviciului universal ca un principiu de baza al activitatii de reglementare a sectorului de telecomunicatii din Romania. In intelesul acestei legi, principiul serviciului universal reprezenta furnizarea unui ansamblu minimal de servicii de calitate determinata, la tarife accesibile, pe intreg teritoriul tarii. Datorita faptului ca dateaza din 1996, aceasta lege nu a transpus mai detaliat cerintele specifice ale legislatiei comunitare cu privire la serviciul universal. Din acest motiv, Legea nr. 74/1996 nu continea prevederi referitoare la serviciile incluse in sfera serviciului universal, la cerintele pe care acestea trebuie sa le indeplineasca sau la mecanismele de finantare a serviciului universal.

Datorita gradului redus de dezvoltare a infrastructurii de telecomunicatii, s-a apelat, in scopul asigurarii serviciului universal, la mecanismul impunerii obligatiilor de dezvoltare prin licenta de operare a retelei de telefonie fixa. Pentru acoperirea costurilor generate de indeplinirea acestor obligatii, S.N.Tc. "Romtelecom" - S.A. a primit dreptul exclusiv de a furniza servicii de telefonie vocala fixa si linii de cablu inchiriate pana la 31 decembrie 2002.

Pana la sfarsitul anului 2002 S.N.Tc. "Romtelecom" - S.A. a avut, conform licentei de operare, obligatii legate de serviciul universal, concretizate in stabilirea unor obiective minime de dezvoltare, respectiv: digitalizarea graduala a retelei si instalarea unui anumit numar de linii noi pe an pana la sfarsitul anului 2002, cresterea in fiecare an a nivelului de calitate a serviciilor de telecomunicatii de baza, pana la aceeaasi data, instalarea de telefoane publice, asigurarea de servicii privind registrele de abonati, precum si tratarea apelurilor de urgenta. O data cu liberalizarea deplina a pietei de comunicatii electronice la 1 ianuarie 2003, obligatiile de serviciu universal ale S.N.Tc. "Romtelecom" - S.A. au incetat.

3.2. Regimul instituit de legea nr. 304/2003

Cadrul legislativ actual cu privire la serviciul universal are la baza Legea nr. 304/2003 pentru serviciul universal si drepturile utilizatorilor cu privire la retelele si serviciile de comunicatii electronice, denumita in continuare Legea serviciului universal, care transpune in plan national prevederile Directivei 2002/22/EC privind serviciul universal si drepturile utilizatorilor cu privire la retelele si serviciile de comunicatii electronice.

3.2.1. Definirea serviciului universal

Conform dispozițiilor art. 3 alin. (1) din Legea serviciului universal, "dreptul de acces la serviciul universal reprezintă dreptul tuturor utilizatorilor finali de pe teritoriul României de a beneficia de serviciile din sfera serviciului universal, la un anumit nivel de calitate, indiferent de localizarea geografică și la tarife accesibile"

Din această definiție legală rezultă trei atribute esențiale ale serviciilor incluse în sfera serviciului universal în raport cu utilizatorii finali:

- a) disponibilitatea: asigurarea furnizării serviciilor din sfera serviciului universal;
- b) calitatea; asigurarea unui nivel minim de calitate a serviciilor din sfera serviciului universal;
- c) accesibilitatea: asigurarea unor tarife accesibile pentru serviciile din sfera serviciului universal.

3.2.2. Instituțiile abilitate să asigure implementarea serviciului universal în România

Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informației, denumit în continuare MCTI, în calitate de coordonator și garant al dezvoltării pieței de comunicații electronice din România, are atribuția de a stabili politica și strategia privind implementarea serviciului universal. În acest sens, MCTI stabilește obiectivele de atins, atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu și lung, în vederea asigurării posibilității de comunicare pentru toți cetățenii, cu respectarea principiilor transparenței, obiectivității, proporționalității și nediscriminării și având în vedere limitarea posibilelor efecte negative asupra concurenței.

Conform art. 4 alin. (3) din Legea serviciului universal, pe baza politicii și strategiei stabilite de MCTI, Autoritatea Națională de Reglementare în Comunicații, denumită în continuare ANRC, are obligația să asigure dreptul de acces la serviciul universal pe întreg teritoriul României. ANRC primește astfel atribuții concrete în implementarea serviciului universal, fiind instituția abilitată să elaboreze condițiile și procedura de desemnare a furnizorilor de serviciu universal, să impună obligații în sarcina acestor furnizori în scopul îndeplinirii obiectivelor stabilite de către MCTI precum și să asigure îndeplinirea acestor obligații prin intermediul activităților de monitorizare și control.

3.2.3. Serviciile incluse în sfera serviciului universal

Potrivit prevederilor art. 3 alin. (2) din Legea serviciului universal, "serviciile induse în sfera serviciului universal sunt:

- a) furnizarea accesului la rețeaua publică de telefonie, la un punct fix;
- b) serviciul de informații privind abonatii și punerea la dispoziție a registrelor abonatilor;
- c) accesul la telefoanele publice cu plată,"

Pe lângă acestea, serviciul universal cuprinde și măsurile specifice pe care, în temeiul dispozițiilor art. 8 din Legea serviciului universal, ANRC le poate impune furnizorilor de serviciu universal pentru a asigura ca persoanele cu handicap beneficiază de serviciile prevăzute la art. 3 alin. (2) lit. a)-c) în condiții similare cu cele oferite celorlalți utilizatori finali.

a) Furnizarea accesului la rețeaua publică de telefonie, la un punct fix (art. 5 din Legea serviciului universal)

ANRC va lua toate măsurile necesare, va crea premisele și va stabili condițiile, astfel încât cererile rezonabile ale utilizatorilor finali privind accesul și conectarea la un punct fix la rețele publice de telefonie și de acces la un punct fix la serviciile de telefonie

destinate publicului sa poata fi satisfacute in intregime pe termen lung, in conditiile stabilite de Legea serviciului universal si de prevederile prezentului document de politica si strategie.

Conexiunea furnizata trebuie sa asigure utilizatorilor finali posibilitatea de a initia si de a primi apeluri telefonice locale, nationale si internationale, de a initia, in mod gratuit, apeluri de urgenta, inclusiv folosind numarul unic 112, si, acolo unde este posibil, avand in vedere tehnologiile utilizate preponderent de majoritatea abonatilor si fezabilitatea tehnologica, comunicatii prin fax si comunicatii de date, la o rata de transfer suficienta pentru a permite accesul functional la Internet. Aceasta conexiune poate fi realizata prin folosirea oricarei tehnologii, prin cablu sau pe cale radio {wireline sau wireless}, in masura in care sunt asigurate functiile cerute.

b) Serviciul de Informatii privind abonatii si punerea la dispozitie a registrelor abonatilor (art. 6 din Legea serviciului universal)

ANRC va lua toate masurile astfel incat furnizorii de serviciu universal desemnati sa presteze serviciile prevazute la art. 3 alin. (2) lit. b) sa puna la dispozitie utilizatorilor finali cel putin un registru complet al abonatilor, in forma tiparita, electronica sau in ambele forme. Registrul trebuie actualizat periodic, cel putin o data pe an, iar forma acestuia se aproba in prealabil de catre ANRC.

ANRC va lua de asemenea toate masurile astfel incat furnizorii de serviciu universal desemnati sa presteze serviciile prevazute la art. 3 alin. (2) lit. b) sa puna la dispozitie utilizatorilor finali, inclusiv utilizatorilor de telefoane publice cu plata, cel putin un serviciu de informatii privind abonatii.

ANRC va stabili ce date vor fi puse la dispozitia publicului prin intermediul registrului abonatilor si serviciului de informatii privind abonatii in conditiile prevazute la art. 14 din Legea nr. 676/2001 privind prelucrarea datelor cu caracter personal si protectia vietii private in sectorul telecomunicatiilor.

c) Accesul la telefoanele publice cu plata (art. 7 din Legea serviciului universal)

ANRC poate impune furnizorilor de serviciu universal desemnati sa presteze serviciile prevazute la art. 3 alin. (2) lit. c) obligatii privind asigurarea unui numar suficient de telefoane publice cu plata, a unei acoperiri geografice corespunzatoare, a accesibilitatii acestor telefoane pentru persoanele cu handicap si a unui anumit nivel de calitate a serviciilor, in vederea satisfacerii necesitatilor rezonabile ale utilizatorilor finali.

ANRC va asigura dreptul utilizatorilor de a initia, in mod gratuit si fara a folosi nici un mijloc de plata, apeluri de urgenta de la telefoanele publice cu plata, folosind numarul unic pentru apeluri de urgenta sau alte numere telefonice nationale pentru anuntarea urgentelor.

d) Masuri specifice pentru utilizatorii cu handicap (art. 8 din Legea serviciului universal)

ANRC va impune furnizorilor de serviciu universal, daca este cazul, obligatia de a lua masuri specifice pentru a asigura ca persoanele cu handicap beneficiaza de serviciile prevazute la art. 3 alin. (2) lit. a)-c) in conditii corespunzatoare de disponibilitate, calitate si accesibilitate.

3.2.4. Accesibilitatea serviciilor incluse in sfera serviciului universal

Accesibilitatea se defineste in raport cu o serie de factori, cum ar fi: conditiile nationale specifice (PIB/cap de locuitor), cheltuielile de utilizare a telefonului, costul relativ al utilizarii serviciilor de comunicatii electronice in comparatie cu alte servicii,

precum și capacitatea utilizatorilor de a-și monitoriza și controla cheltuielile implicate de achiziționarea serviciilor de comunicații electronice.

Potrivit art. 9 din Legea serviciului universal, ANRC monitorizează evoluția și nivelul tarifelor serviciilor din sfera serviciului universal, prestate de furnizorii de serviciu universal, în special în legătură cu nivelul general al preturilor și al veniturilor consumatorilor.

ANRC va putea decide, în scopul creșterii accesibilității serviciilor, impunerea în sarcina furnizorilor de serviciu universal a uneia sau mai multora dintre următoarele obligații:

- a) să aplice tarife comune, inclusiv prin stabilirea unei medii pe zone geografice, pe teritoriul național, având în vedere condițiile specifice (art. 9 alin. (2));
- b) să respecte anumite plafoane tarifare sau formule de control al creșterii tarifelor (art. 9 alin. (2));
- c) să ofere consumatorilor opțiuni tarifare sau pachete tarifare diferite de cele practicate în condiții comerciale normale (art. 9 alin. (3)), în scopul asigurării posibilității persoanelor cu venituri reduse sau cu nevoi sociale speciale de a beneficia de serviciile de telefonie destinate publicului.

MCTI stabilește prin intermediul prezentului document de politică și strategie categoriile de persoane care beneficiază de opțiunile tarifare sau pachetele tarifare oferite, aceste categorii fiind reprezentate de familiile, inclusiv persoane singure, cu venituri reduse. Astfel, ANRC va identifica, pornind de la criteriul veniturilor, acele familii, inclusiv persoane singure, cu venituri reduse care vor beneficia de astfel de opțiuni sau pachete tarifare.

Condițiile în care, pe baza măsurilor adoptate de ANRC în conformitate cu prevederile prezentului document de politică și strategie, utilizatorii finali beneficiază de tarifele practicate de furnizorii de serviciu universal trebuie să fie transparente, se publică și vor fi aplicate în mod nediscriminatoriu de către furnizorii de serviciu universal în cauză. ANRC poate impune modificarea sau renunțarea la anumite tarife sau scheme tarifare, de asemenea ținând cont de prevederile prezentului document de politică și strategie.

Conform art. 10 din Legea serviciului universal, ANRC va lua toate măsurile pentru a se asigura că furnizorii de serviciu universal nu vor impune abonaților obligații privind plata unor servicii suplimentare față de cele din sfera serviciului universal pe care au obligația să le presteze sau a unor facilități suplimentare față de cele prevăzute la art. 8 sau la art. 9 alin. (3), în cazul în care acestea nu sunt necesare furnizării acelor servicii din sfera serviciului universal sau a acelor facilități.

În cazul în care consideră că interesele utilizatorilor nu sunt protejate în mod corespunzător, ANRC este abilitată să reglementeze condițiile în care furnizorii de serviciu universal trebuie să pună la dispoziția abonaților, la cerere, facilități care să le permită acestora să monitorizeze și să controleze cheltuielile ocazionate de plata tarifelor serviciilor din sfera serviciului universal și să evite deconectarea nejustificată, astfel:

- a) Facturarea detaliată. ANRC va stabili, cu respectarea prevederilor art. 10 din Legea nr. 676/2001, informațiile minime pe care trebuie să le conțină factura detaliată care va fi emisă de către furnizorii de serviciu universal în mod gratuit. Acolo unde este cazul, ANRC va aproba oferirea de informații suplimentare față de cele mai sus menționate, în mod gratuit sau la un tarif rezonabil.

b) Restrictionarea selectiva, gratuita, a initierii de apeluri de un anumit tip sau catre anumite tipuri de numere.

c) Modalitati de plata in avans. ANRC poate impune furnizorilor de serviciu universal stabilirea unor modalitati prin care consumatorii au posibilitatea de a plati in avans tariful de utilizare a retelei publice de telefonie si a serviciilor de telefonie destinate publicului.

d) Plata esalonata a tarifelor de conectare la reseaua publica de telefonie. ANRC poate impune furnizorilor de serviciu universal stabilirea unor modalitati prin care consumatorii au posibilitatea de a plati esalonat, dupa furnizarea conexiunii, tariful de conectare la reseaua publica de telefonie si va lua toate masurile, conform legii, pentru ca utilizatorii sa nu fie expusi de catre furnizorii de serviciu universal unor masuri disproporionate sau discriminatorii in cazul in care intarzie plata facturilor telefonice.

In cazul categoriilor de persoane stabilite de catre MCTI prin intermediul prezentului document de politica si strategie, care datorita veniturilor reduse, necesita o protectie suplimentara, ANRC poate impune furnizorilor de serviciu universal obligatia de a oferi acestor persoane unele din urmatoarele facilitati, aplicabile in caz de neplata a facturii telefonice, facilitati care vor fi prevazute expres in contractele incheiate cu utilizatorii finali care fac parte din aceste categorii;

a) sumele datorate de abonat sa nu fie purtatoare de dobanzi, majorari sau penalitati;

b) deconectarea de la reseaua publica de telefonie sa nu aiba loc mai devreme de expirarea termenului stabilit in prealabil de ANRC, calculat de la suspendarea furnizarii serviciului;

c) pe durata suspendarii serviciului, abonatul sa poata primi orice apeluri si sa poata initia numai acele apeluri care nu presupun nici o plata din partea sa;

d) reluarea furnizarii serviciului, indiferent daca se realizeaza dupa suspendare sau dupa deconectare, sa se faca in mod gratuit, dupa achitarea de catre abonat a facturii a carei neplata a atras suspendarea sau deconectarea.

Conform legii, in toate cazurile, furnizorii de serviciu-universal vor putea suspenda furnizarea serviciului de telefonie destinat publicului la un punct fix, in caz de neplata a facturii telefonice, doar in urma notificarii abonatului. Deconectarea de la reseaua publica de telefonie nu va avea loc mai devreme de 60 de zile de la suspendare, perioada in care este permisa doar initierea sau primirea de apeluri care nu presupun nici o plata de catre abonat.

ANRC poate extinde asupra tuturor furnizorilor de retele si servicii de comunicatii electronice obligatia de a lua masurile specifice mai sus mentionate, aplicabile in cazul neplatii facturii telefonice pentru utilizarea la un punct fix a retelei publice de telefonie.

3.2.5. Calitatea serviciilor incluse in sfera serviciului universal

Potrivit art. 11 din Legea serviciului universal, ANRC stabileste parametrii de calitate pentru furnizarea serviciilor din sfera serviciului universal si metodele de evaluare a respectarii acestora. ANRC poate stabili parametri de calitate suplimentari pentru furnizarea serviciilor incluse in sfera serviciului universal catre persoanele cu handicap.

Furnizorii de serviciu universal vor fi obligati sa transmita ANRC si sa publice informatii corespunzatoare si actualizate privind modul de respectare a parametrilor de calitate pentru furnizarea serviciilor din sfera serviciului universal pe care sunt obligati sa le presteze. ANRC stabileste continutul, forma si modul de transmitere si publicare a acestor informatii, pentru ca utilizatorii finali sa beneficieze de informatii complete, comparabile si usor accesibile.

ANRC poate impune furnizorilor de serviciu universal indeplinirea anumitor obiective de performanta privind calitatea serviciilor din sfera serviciului universal pe care sunt obligati sa le presteze si va monitoriza indeplinirea de catre furnizorii de serviciu universal a acestor obiective. In acest sens, ANRC poate dispune verificarea datelor privind realizarea obiectivelor de performanta printr-un audit independent, pe cheltuiala furnizorului de serviciu universal in cauza, pentru a asigura exactitatea si comparabilitatea datelor furnizate de catre acesta.

3.2.6. Desemnarea furnizorilor de serviciu universal

In vederea asigurarii conditiilor de exercitare a dreptului de acces la serviciul universal, art. 4 din Legea serviciului universal prevede solutia desemnarii unuia sau mai multor furnizori de serviciu universal, carora li se va impune obligatia de a presta unul sau mai multe servicii din sfera serviciului universal, in anumite zone sau pe intreg teritoriul Romaniei. Conditiiile si procedura de desemnare a furnizorilor de serviciu universal se stabilesc de ANRC, cu respectarea principiilor eficientei, obiectivitatii, transparente si non-discriminarii.

Orice persoana poate furniza servicii din sfera serviciului universal pe teritoriul Romaniei, contribuind din proprie initiativa la implementarea serviciului universal, fara ca aceasta sa conduca la dobandirea calitatii de furnizor de serviciu universal.

3.2.7. Finantarea obligatiilor de serviciu universal

In cazul in care estimeaza ca furnizarea serviciilor din sfera serviciului universal ar putea constitui o sarcina injusta pentru furnizorii de serviciu universal, ANRC va actiona in vederea stabilirii costului net al furnizarii acestor servicii. In acest scop, ANRC poate recurge la urmatoarele metode:

a) calcularea costului net, luand in considerare toate beneficiile comerciale, tangibile si intangibile, ce pot fi realizate de furnizorul de serviciu universal in legatura cu serviciile din sfera serviciului universal pe care este obligat sa le presteze;

b) stabilirea costului net rezultat in urma aplicarii procedurii de desemnare a furnizorului de serviciu universal

In cazul in care constata, pe baza stabilirii costului net, ca prestarea serviciilor din sfera serviciului universal reprezinta o sarcina injusta pentru furnizorul de serviciu universal, ANRC va decide, la cererea furnizorului de serviciu universal, compensarea costului net astfel determinat, ANRC va implementa mecanismul de compensare a costului net al furnizarii serviciilor din sfera serviciului universal, identificand furnizorii de retele si servicii de comunicatii electronice care au obligatia sa contribuie la compensare si stabilind cuantumul contributiilor datorate, modalitatea si termenul de plata, precum si orice alte elemente necesare in vederea functionarii acestui mecanism, in conformitate cu prevederile prezentului document de politica si strategie.

4. Implementarea serviciului universal in Romania

4.1. Premise

Asa cum decurge din prevederile legii, asigurarea dreptului de acces la serviciul universal pentru cetatenii Romaniei presupune asigurarea pe intreg teritoriul tarii a disponibilitatii, calitatii si accesibilitatii serviciilor din sfera serviciului universal, respectiv a accesului la reseaua publica de telefonie la un punct fix, a serviciilor de informatii privind abonatii si a registrelor abonatilor, precum si a accesului la telefoanele publice cu plata.

Abordarea problemei implementării serviciului universal trebuie să țină seama de particularitățile situației din România față de situația existentă în alte țări europene, și în special în statele membre ale Uniunii Europene. În timp ce în majoritatea țărilor din Uniunea Europeană a fost posibilă desemnarea cvasi-automată ca furnizor de serviciu universal a operatorului național de rețele fixe, fost detinator al monopolului, datorită rețelei sale bine dezvoltate, care putea fi relativ ușor extinsă către orice nou utilizator, în România situația este radical diferită, datorită ratei de penetrare considerabil mai mici. Astfel, în timp ce în statele membre ale Uniunii Europene servirea tuturor utilizatorilor poate fi realizată la costuri rezonabile, în România costurile de conectare pe termen scurt a tuturor gospodăriilor la rețeaua fixă ar fi foarte mari, necesitând o extindere masivă a rețelei. În plus, o treime din teritoriul țării este acoperit de munți, făcând și mai dificilă această extindere. Alte dificultăți cu care se confruntă România sunt puterea scăzută de cumpărare a populației, care are un impact negativ asupra accesibilității serviciului universal, și insuficiența resurselor bugetare care să acopere costurile de furnizare a serviciilor din sfera serviciului universal, ceea ce determină necesitatea asigurării finanțării în principal de către jucătorii de pe piață.

4.2. Obiectivele politicii și strategiei privind implementarea serviciului universal

Punând în balanță condițiile concrete ale pieței românești și imperativul asigurării posibilității de comunicare pentru toți cetățenii, principalele obiective ale politicii privind implementarea serviciului universal sunt următoarele;

Pe termen scurt:

1. Asigurarea disponibilității, calității și accesibilității acelor servicii din sfera serviciului universal care reprezintă mijloace rezonabile de acces la serviciul de telefonie destinat publicului. Exemple de astfel de servicii sunt punerea la dispoziție a telecentrelor și a telefoanelor publice cu plată;

2. Asigurarea accesibilității serviciilor de acces la rețeaua publică de telefonie la un punct fix sau la un mijloc rezonabil de acces la serviciul de telefonie destinat publicului, pentru anumite categorii defavorizate de utilizatori;

3. Asigurarea disponibilității, calității și accesibilității serviciilor de informații privind abonată și a registrelor abonaților;

Pe termen mediu și lung:

4. Creșterea disponibilității serviciilor de telefonie la un punct fix. În România, asigurarea disponibilității serviciilor de acces la rețeaua publică de telefonie la un punct fix pe întreg teritoriul țării, la un anumit standard de calitate, în condiții de accesibilitate pentru toți cetățenii, este un obiectiv ce poate fi îndeplinit numai pe termen mediu și lung.

Având în vedere caracteristicile tehnice, care permit operatorilor de rețele mobile să furnizeze acces la rețeaua publică de telefonie în condiții de funcționalitate similare cu cele oferite de operatorii de rețele fixe, precum și scopul principal al serviciului universal, și anume asigurarea posibilității de comunicare pentru toți cetățenii, prezentul document de politică și strategie porneste de la principiul neutralității tehnologice, considerând că obiectivul asigurării accesului la rețeaua publică de telefonie la un punct fix și al furnizării unui mijloc rezonabil de acces la serviciul de telefonie destinat publicului poate fi atins atât prin intermediul serviciilor de telefonie fixă, cât și prin intermediul serviciilor de telefonie mobilă. Prin urmare, obiectivele politicii și strategiei privind implementarea serviciului universal pot fi atinse în condiții de eficiență atât de operatorii de rețele fixe

cat si de operatorii de retele mobile, care vor putea deveni, astfel, furnizori de serviciu universal.

4.3. Modalitatile concrete de implementare a serviciului universal

4.3.1. Obiectivul pe termen mediu si lung

Furnizarea accesului la reseaua publica de telefonie, la un punct fix, in conditii de disponibilitate, calitate si accesibilitate, este considerata o premisa esentiala a tranzitiei catre Societatea Informationala. De aceea, daca pe termen scurt se poate aprecia ca fixarea unei tinte de penetrare similara mediei inregistrate in tarile membre ale Uniunii Europene ar implica inregistrarea unor costuri nete deosebit de ridicate, pe termen mediu si lung este necesara alinierea completa la standardele de serviciu universal, astfel cum sunt prevazute acestea in Directiva 2002/22/EC.

In acest sens, MCTI apreciaza liberalizarea pietei comunicatiilor electronice ca fiind un factor esential care va conduce, pe termen mediu si lung, la cresterea gradului de penetrare a serviciilor de telefonie la punct fix. Astfel, ANRC, prin masurile luate, va actiona in continuare pentru eliminarea barierele de intrare pe piata, creand cadrul pentru dezvoltarea unei concurente efective intre furnizorii de servicii de comunicatii electronice, ceea ce va avea ca rezultat cresterea investitiilor in infrastructura si cresterea penetrarii serviciilor de telefonie la punct fix. Totodata, cresterea concurente pe piata si presiunea tot mai mare asupra tarifelor serviciilor de telefonie, determinata de progresul tehnic si de evolutia fenomenului de convergenta a tehnologiilor, vor duce la ajustarea tarifelor la niveluri accesibile unor paturi din ce in ce mai largi ale populatiei.

De asemenea, se estimeaza ca pe termen lung regiunile in care furnizarea accesului la reseaua publica de telefonie la punct fix este neprofitabila vor deveni atractive pentru operatorii de pe piata, datorita cresterii puterii de cumparare si a nivelului de trai.

Pe masura ce evolutia concurente si evolutia economico-sociala de ansamblu vor duce la apropierea situatiei de fapt din Romania de limitele naturale de crestere a disponibilitatii serviciilor, si pe baza indeplinirii obiectivelor pe termen scurt, care va actiona la randul sau in aceeasi directie, va putea fi luata in considerare folosirea partiala sau chiar integrala a fondurilor disponibile pentru finantarea cresterii in continuare a disponibilitatii serviciilor de telefonie la punct fix, precum si a serviciilor de Internet de banda larga (de tip broadband). De asemenea, asigurarea accesului pe scara larga la educatie si cultura pentru toate categoriile sociale, prin realizarea conectarii la Internet a tuturor institutiilor de invatamant, reprezinta un obiectiv pe termen lung. Cresterea gradului de utilizare si asigurarea calitatii si accesibilitatii conexiunii la Internet in toate sectoarele vietii economico-sociale conduc la atingerea dezideratului de Societate Informationala, oferind intregii societati posibilitatea de a beneficia din plin de avantajele accesului la informatii, conditie esentiala a noii directii in care se indreapta Romania.

4.3.2. Obiectivele pe termen scurt

a) Actiunile prioritare pe care ANRC le va duce la indeplinire pe termen scurt se vor concentra asupra asigurarii disponibilitatii, calitatii si accesibilitatii acelor servicii din sfera serviciului universal care reprezinta mijloace rezonabile de acces la serviciul de telefonie destinat publicului. Acestea sunt:

- Instalarea de telecentre. Telecentrele reprezinta o solutie la problema furnizarii accesului la reseaua publica de telefonie la un punct fix si ofera comunitatilor rurale posibilitatea de a atinge un nivel mai inalt de dezvoltare economica. Furnizarea

serviciilor de acces la Internet constituie un serviciu suplimentar important ce poate fi asigurat prin intermediul telecentrelor.

- Instalarea de telefoane publice cu plata.

ANRC va analiza optiunile si va lansa procedurile concrete de implementare, selectand acele solutii care sa conduca la minimizarea costurilor nete. Procedura recomandata consta in organizarea unui mecanism competitiv de desemnare a furnizorilor de serviciu universal la nivelul unor zone de implementare ce urmeaza a fi definite din punct de vedere geografic si demografic, intr-o maniera care sa asigure selectarea celor mai eficiente proiecte in conditiile deservirii cu prioritate a localitatilor ce nu beneficiaza de servicii de acces la reseaua publica de telefonie la un punct fix sau de un mijloc rezonabil de acces la serviciul de telefonie destinat publicului precum si a celor in care penetrarea acestor servicii este deosebit de redusa. Procedura va fi neutra din punct de vedere tehnologic si va fi bazata pe criteriul celei mai mici subventii solicitate de candidati pentru acoperirea costurilor

b) Totodata, actiunile ce vor fi intreprinse de ANRC vor avea in vedere asigurarea accesibilitatii serviciilor de acces la reseaua publica de telefonie la un punct fix sau la un mijloc rezonabil de acces la serviciul de telefonie destinat publicului, pentru anumite categorii defavorizate de utilizatori. Astfel, pe baza criteriului veniturilor, familiile, inclusiv persoanele singure, cu venituri reduse vor putea beneficia, in limita resurselor disponibile, de;

- Acordarea unor subventii pentru accesul la retelele publice de telefonie la un punct fix;

- Acordarea unor facilitati aplicabile in caz de neplata a facturii telefonice,

c) in al treilea rand, ANRC va urmari asigurarea disponibilitatii, calitatii si accesibilitatii serviciilor de informatii privind abonatii si a registrelor abonatilor.

4.3.3. Finantarea actiunilor intreprinse in vederea indeplinirii obiectivelor de serviciu universal

In vederea compensarii costului net aferent atingerii acestor obiective, ANRC va stabili un mecanism de finantare bazat pe o contributie impusa unui numar cat mai mare de furnizori de pe piata. Acest mecanism prezinta mai multe avantaje: este cel mai eficient mijloc de a asigura finantarea pentru programe destinate unor regiuni si utilizatori tinta; este cel mai transparent mecanism de finantare; este bazat pe principiul minimei distorsionari a pietei; contributiile sunt proportionale si nediscriminatorii.

Mecanismul de finantare va fi administrat de ANRC, fondurile destinate finantarii serviciilor urmand a fi identificate distinct de alte venituri administrate de aceasta institutie.

Politica MCTI pe termen scurt se focalizeaza pe cresterea disponibilitatii telecentrelor si telefoanelor publice, in vederea asigurarii rapide, pentru toti cetatenii tarii, a unor mijloace rezonabile de acces la retelele publice de comunicatii electronice. In conditiile resurselor existente, in special construirea de telecentre reprezinta un mijloc eficient de prevenire a aparitiei fenomenului de excluziune sociala, tinand cont de faptul ca prin intermediul acestora poate fi asigurata atat primirea de apeluri telefonice cat si furnizarea serviciilor de acces la Internet.

In acelasi timp, politica MCTI se concentreaza, pe termen scurt, pe asigurarea accesibilitatii serviciilor de telefonie pentru o patura sociala cat mai larga din randul cetatenilor Romaniei, prin subventionarea serviciilor de acces la retea pentru cele mai

defavorizate categorii de utilizatori. Pe aceasta baza, se preconizeaza cresterea gradului de disponibilitate a serviciilor de telefonie actionandu-se in directia indeplinirii obiectivului privind furnizarea accesului la retea publica de telefonie, la un punct fix, si prevenindu-se activ aparitia fenomenului de excluziune sociala.

Luand in considerare aceste prioritati si tinand cont de principiile minimei atingeri aduse concurentei, nediscriminarii si proportionalitatii, in vederea colectarii fondurilor necesare finantarii serviciului universal, MCTI a elaborat un program de actiune la sfarsitul caruia politica si strategia privind implementarea serviciului universal va fi revizuita in conditiile aderarii Romaniei la structurile comunitare.

Astfel, in anul 2004, ANRC va percepe de la furnizorii de retele publice de comunicatii electronice si de la furnizorii de servicii de telefonie destinate publicului cu o cifra de afaceri inregistrata in anul precedent mai mare sau egala cu 3.000.000 euro o suma egala cu 0,8% din cifra lor de afaceri, din care s-au sczut in prealabil veniturile provenite din interconectare si serviciile de roaming (pentru proprii abonati), urmand ca in perioada 2005-2010 procentul sa fie de 0,5%, dar nu mai mult de 2.000.000 euro pentru fiecare furnizor. In cazul in care, prin aplicarea procentului de 0,5%, vor exista furnizori a caror obligatie de piata depaseste 2.000.000 euro, procentul ce va fi utilizat pentru calcularea contributiilor furnizorilor cu o cifra de afaceri inregistrata in anul precedent mai mare sau egala cu 3.000.000 euro se va diminua astfel incat suma maxima platita de un furnizor sa fie egala cu 2.000.000 euro.

In plus, orice persoana poate contribui, din proprie initiativa, la implementarea serviciului universal prin participarea la finantarea mecanismului de compensare a costului net al furnizarii serviciilor din sfera serviciului universal.

Tinand cont de prioritatile pe care prezentul document de politica si strategie le fixeaza pe termen scurt, consideram ca repartizarea optima a fondurilor totale in perioada imediat urmatoare este data de alocarea a:

- 45% din fondurile totale pentru finantarea obiectivului privind asigurarea disponibilitatii, calitatii si accesibilitatii acelor servicii care reprezinta mijloace rezonabile de acces la serviciul de telefonie destinat publicului prin intermediul instalarii de telecentre;

- 35% din fondurile totale pentru finantarea obiectivului privind asigurarea accesibilitatii serviciilor de acces la retea publica de telefonie la un punct fix pentru familiile, inclusiv persoanele singure, al caror venit net mediu lunar pe membru de familie este mai mic de 2.460.000 lei; si

- 20% din fondurile totale pentru finantarea obiectivului privind asigurarea disponibilitatii, calitatii si accesibilitatii acelor servicii care reprezinta mijloace rezonabile de acces la serviciul de telefonie destinat publicului prin intermediul instalarii de telefoane publice si a obiectivului privind asigurarea disponibilitatii, calitatii si accesibilitatii serviciilor de informatii privind abonatii si a registrelor abonatilor.

4.3.4. Implementarea si controlul implementarii strategiei

Implementarea obiectivelor stabilite prin prezentul document de politica si strategie revine ANRC.

Pe parcursul implementarii, MCTI, va urmari aplicarea eficienta a masurilor stabilite, prin monitorizarea continua a modului de desfasurare a actiunilor intreprinse in directia indeplinirii obiectivelor fixate, cu scopul de a identifica din timp tendintele de schimbare si a elabora cai de actiune adecvate noilor situatii existente pe piata. Pentru a putea

reactiona prompt la cerintele pietei, MCTI va pune la punct si se va baza pe un sistem de indicatori, de natura sa permita identificarea tendintelor majore ale mediului social-economic si tehnologic si sa asigure stabilirea celei mai eficiente strategii pornind de la evolutiile principalilor factori de influenta din acest sector.

MCTI considera ca implementarea serviciului universal are un rol esential in combaterea excluziunii sociale, in dezvoltarea regionala si, mai ales, in asigurarea posibilitatii de comunicare pentru toti cetatenii, inlaturand astfel barierele din calea dezvoltarii structurale a societatii romanesti spre o Societate Informationala moderna, compatibila cu standardele Uniunii Europene, cu baze solide, care sa asigure o integrare deplina si eficienta in structurile comunitare. Astfel, prezenta politica si strategie constituie un pas esential in directia integrarii Romaniei din punct de vedere socio-economic in Europa secolului XXI, creand premisele trecerii intr-o noua etapa de evolutie, cea a economiei bazate pe cunoastere.
